

Andrzej Kokowski

Gródek Nadbużny, gm. Hrubieszów,
woj. zamojskie, St. 1C, AZP 86-95/12

Informator Archeologiczny : badania 24, 57-58

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

igły żelazne, sprzączki owalne i prostokątne jak też okucia i nity. Ponadto w kilku pochówkach wystąpiły ułamki grzebleni wielowarstwowych, dwustożkowate przeszłiki i grudki stopionego szkła. Pod względem formy ciekawy był grób 79 z elementami konstrukcji kamiennej. Nad popielnicą, jak też obok niej zalegały kamienie, część z nich była przepalona. W wypełnisku jamy obok przepalonych kości i niewielkich fragmentów ceramiki znaleziono 4 przeszłiki, natomiast w jajowatej, lekko chropowatej popielnicy wystąpiły 2 zapinki brązowe pochodne od silnie profilowanych, sprzączka, igła żelazna, miniaturka przedmiotu żelaznego, okucia i grudki stopionego szkła.

Odkryte obiekty mieszczą się w ramach czasowych cmentarzyska określonych wcześniej na fazę B₂/C₁ — C₁ okresu wpływów rzymskich.

W czasie badań natrafiono również na pozostałości osadnictwa starożytnego. Odsłonięto 3 obiekty silnie zniszczone zawierające materiały krzemienne i ceramikę kultury amfor kulistych.

Na powierzchni cmentarzyska oraz w warstwach kulturowych występowały ułamki ceramiki kultury lużyckiej, m.in. fragmenty wylewów z otworkami pod krawędzią.

Dokumentacja i materiały z badań znajdują się u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Badania będą kontynuowane.

Dębczyno, woj. koszalińskie st. 53 patrz wczesne średniowiecze

Gorszewice, gm. Kaźmierz woj. poznańskie St. 1 patrz okres halsztacki

Grochy Stare, gm. Poświętne
woj. białostockie St. 1
AZP 41-84/20

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku

Badania prowadziła mgr K. Rusin. Finansował WKZ w Białymstoku. Kurhan typu „rostockiego”. Drugi sezon badań. Późny okres wpływów rzymskich.

Kontynuowano prace wykopalskowe na kurhanie nr 1. Należy on do 14 kurhanów typu „rostockiego” znajdujących się w odległości ok. 600 m. na zachód od wsi Grochy Stare. Badania miały charakter ratowniczy. Przebadano ćw. NW kurhanu. W środkowej partii obiektu stwierdzono występowanie fragmentarycznie zachowanego jądra kamiennego (kamień o wymiarach 30-40 cm). Płaszcz kamienny został w dużych partiach zniszczony przez wybieranie kamieni. Pierwotna średnica kurhanu wynosiła ok. 24 m. Pod płaszczem odkryto kilka obiektów rowkowych o przekroju nieckowatym, zawierały one znikomą ilość niewielkich fr. ceramiki. Na obrzeżu nasypu odsłonięto jamę nieckowatą z dużą ilością spalenizny i węgli drzewnych. Poniżej poziomu płaszcza kamiennego natrafiono na ślady orki podkurhanowej. Z nasypu kurhanu uzyskano bogaty materiał ceramiczny z późnego okresu wpływów rzymskich.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania będą kontynuowane.

Gródek Nadbużny, gm. Hrubieszów woj. zamojskie
St. 1C AZP 86-95/12

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej Katedry Archeologicznej w Lublinie

Badania prowadził dr Andrzej Kokowski. Finansował UMCS i WOAK w Zamościu. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko z okresu rzymskiego.

Założono jeden wykop o powierzchni 60 m² w zachodniej części badanej strefy stanowiska. Obejmował on miejsce znalezienia przez Piotra Kanię, zimą 1989 roku, inwentarza wypłukanego przez deszcz grobu ludności grupy masłomeckiej. Pochówek ten zlokalizowany został w górnej partii sztucznego stoku powstałego przez zsunięcia naturalnej skarpy ostańca lessowego na którym znajduje się cmentarzysko. W wyniku przeprowadzonych prac odkryto oprócz zniszczonego wiosenną orką wspomnianego szkieletu, jeszcze sześć grobów z okresu rzymskiego zawierającego wyłącznie pochówki o obrzędku szkieletowym. W liczbie tej trzy pochówki zawierały osobników dorosłych a cztery dzieci. Tylko jeden grób zawierał pochówek cząstkowy — nr 157, któremu towarzyszyło interesujące wyposażenie w postaci brązowej igły, brązowej sprzączki w kształcie litery „D” z bogatym profilowaniem ramy i kolca, przeszłik gliniany i krążek wykonany z poroża, mający jednostronnie wypukły przekrój i klepsydrowaty otwór. W wypełnisku grobu doskonale czytelne były ślady wkopu naruszającego układ szkieletu i zarys trumny.

W pozostałych grobach stwierdzono kompletne szkielety w układzie anatomicznym, co dotyczy również znalezionego przez P. Kanię. Wyposażenie stwierdzono w czterech obiektach. Pozbawione go zawierały wyłącznie pochówki dzieci, w tym jeden osobnika w wieku Infans II. Efektowny inwentarz zawierał grób nr 162, odkryty zimą. Składały się nań: grzeblen z poroża, fibula VI grupy Almgrena zdobiona perelkowatym drutem, częściowo zachowany wisłonek wiaderkowaty z brązu, naśladownictwo lub falsyfikat rzymskiego denara, przeszłik gliniany, naszyjnik składający się z dużego paciorka ze szkła, siedmiu wisłonek z bursztynu, paciorka

bursztynowego, ośmiu małych paciorków szklanych i około 115 paciorków ze szkła opakowego. Zestaw ten uzupełnia znaleziony już w trakcie badań przy szkielecie mały grocik z brązu. W grobie 158 znaleziono natomiast przy zmarłej kobiecie bardzo czytelne in situ dwa układy paciorków tworzące dwa naszyjniki. Jeden złożony był z 208 paciorków z pomarańczowego szkła opakowego i 6 ze szkła fioletowego, drugi natomiast z 24 dużych paciorków z kolorowego szkła i bursztynu. Wyposażenie dopełniały dwie fibule z brązu, igła, żelazna sprzączka i przęślik.

Unikatowy charakter mają znaleziska z grobu nr 162. Brązowy grocik trudno bowiem uznać za element uzbrojenia. W literaturze przedmiotu podobne znaleziska interpretuje się jako mające przeznaczenie rytualno-magiczne. Równie interesująca jest pochodząca z tego zespołu moneta chociażby z racji znalezienia już podobnego egzemplarza w Gródku i dwóch dalszych w Kraśniku i w Olchowcu.

Materiały o dużej randze poznawczej uzyskano również przy okazji badania niszczonej przez cmentarzysko osady i cmentarzysk neolitycznych. Kulturę wołyńsko-tubelską ceramiki biało malowanej reprezentuje grób nr VIII. Zawierał on pochówek małego dziecka ułożony głową na południe. Wyposażenie stanowił trójkątny grocik krzemlenny, identyczny jak para znaleziona w grobie nr I na tym stanowisku.

Osadę kultury pucharów lejkowatych (KPL) reprezentuje 12 dalszych obiektów, z których w całości w wykopie mieściło się 6. Sześć z nich reprezentują niegłębokie jamy o płaskich dnach i mniej lub bardziej gruszkowatych profilach. Trzy dalsze, to duże głębokie jamy o profilach zdecydowanie gruszkowatych. Przy jamie nr 91 stwierdzono przynajmniej dwa dolki po słupach podtrzymujących zadaszenia. Interesujący jest obiekt nr 83, będący co prawda silnie zniszczoną w części stropowej jamą o zachowanej średnicy 55 cm i głębokości zaledwie 15 cm od powierzchni calca. Znaleziono w niej jedno zgniecione naczynie zasobowe z interesującym krzyżowymi uchami. W kilku jamach znaleziono różnego rodzaju duże kamienie do rozcierania, przy czym w obiekcie nr 86 było ich aż cztery o różnej wielkości. Najciekawszy inwentarz stwierdzono w jamie nr 82. Oprócz kilku naczyń typowych dla KPL i zachowanych nieomal w całości, znaleziono jedno naczynie kultury Cucuteni-Tripolie o kulistym obrzysie brzusca, z dwoma uchami na barku i płaskim dnie. Cały brzusec i ucha pokrywa malowany ornament gęsto krzyżujących się linii wykonany czarną farbą, ograniczony wstęgami malowanymi farbami czarną i czerwoną. Naczyniu temu towarzyszyło inne nietypowe dla KPL. Miało ono jajowaty, przysadzisty brzusec, brzeg wychylony na zewnątrz i ornament w postaci szeregu nakłuć u podstawy szyjki, poniżej którego rozmieszczone są małe, stożkowate guzki. Powierzchnie szare i szorstkie, wypał bardzo dobry, ceramika cienkościenna. Należy również podkreślić, że w jamie nr 91 znaleziono duże naczynie o formie powszechnej w KPL, bogato zdobione elementami plastycznymi w postaci listew i guzków, jednak w technologii charakterystycznej dla wyrobów kultury Cucuteni-Tripolie.

W obiektach znaleziono wiele narzędzi krzemlennych takich jak siekiery, wiórowce, drapacze oraz kościanych. Interesująca jest też miniatura pucharka na cylindrycznej nóżce, znaleziona w wypełnisku jamy nr 91.

Badania sezonu 1990 pozwoliły na stwierdzenie zasięgu cmentarzyska od strony zachodniej do samej krawędzi skarpy wyniesienia, a tym samym potrzebę i konieczność przebadania w pierwszej kolejności jej zniszczonej partii.

Grzybów, gm. Staszów woj. tarnobrzesckie St. 1 patrz neolit

Inowrocław, woj. bydgoskie
St. 100 AZP 45-40/—

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii
Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Józef Bednarczyk. Finansowało BBDZ w Bydgoszczy. Siódmy sezon badań. Ślady osadnictwa kultury lużyckiej, osada, warzelnia soli i sanktuarium (?) z okresu wpływów rzymskich.

Badania kontynuowano w 2 strefach stanowiska: zabudowy gospodarczej (a) i występowania obiektów rowkowych związanych z solowarstwem i kultem. Eksploracją objęto powierzchnię ok. 1680 m² rejestrując ponad 100 obiektów: pracownię bursztyniarską, 20 palenisk, 3 jamy, 75 dolków posłupowych oraz 1 nowy i kontynuację 2 znanych już rowków.

Pracownia bursztyniarska (ob. 610) była budowlą złożoną z części naziemnej i zagłębionej w ziemię. Część naziemna wzniesiona została na planie (prawie) regularnego czworoboku o wymiarach ok. 520/500 cm x 470/480 cm wyznaczanego przez 8 solidnych słupów. W jej zachodniej części usytuowane było płytkie nieregularne zagłębienie, w obrębie którego na powierzchni ok. 3 m² wystąpiły pozostałości poprodukcyjne w postaci b. drobnych odpadków (ponad 70), półwytworów (kilka) i paciorków uszkodzonych w trakcie obróbki (kilka). Ponadto z poddanej płukaniu ziemi (ok. 1/2 objętości) uzyskano ponad 80 okruchów.

Rów solankowy (ob. 72) odsłonięty na odcinku dalszych 22 m (łącznie 47 m), nadal nie w całości, przebiega niemal w linii prostej, cechuje się zmienną szerokością (48-95 cm) i głębokością (15-45 cm) parametry maksymalne osiągając w końcowym odcinku (pobliże źródła-ujęcia solanki?).